

رویدادهای مهم بین المللی و منطقه ای موثر بر تحولات ایران

350 میلیون نفر اروپایی پای صندوقهای رای میروند آغاز بزرگترین انتخابات پارلمانی جهان
شنبه 23 خرداد 1383- 12 ژوئن 2004

گروه بین المللی اعتماد: نزدیک به 350 میلیون نفر از جمعیت 454 میلیون نفری اروپای نوین، بزرگترین نمایش دموکراسی جهان را برای انتخاب 732 نماینده پارلمان این اتحادیه از پنجشنبه (پنجم ژوئن) آغاز کرده اند و قرار است نتایج این انتخابات فردا (یکشنبه) اعلام شود. خبرگزاری رویتر از این انتخابات به عنوان بزرگترین انتخابات بین چند کشور یاد کرده است. مردم انگلیس و هلند جزو نخستین کشورهایی بودند که به گزینش اعضای پارلمان اتحادیه اروپا اقدام کرده اند. در انگلیس جدا از انتخابات پارلمان اروپا همچنین انتخابات منطقه ای نیز برگزار شد که در واقع به مثابه آزمونی برای محبوبیت «تونی بلر» نخست وزیر این کشور بود. پیش بینی شده است که به دلیل جنگ در عراق و حمایت انگلیس و هلند از این جنگ مشارکت مردم در کشورها در این انتخابات چشمگیر نخواهد بود و احزاب حاکم در آنها بیم دارند که نتیجه این رای گیری ها باعث شود مخالفان آنان قدرت بگیرند. مردم ایرلند، جمهوری چک، ایتالیا، لاتویا و مالت از روز گذشته (جمعه) انتخابات را آغاز کرده اند و تا امروز (شنبه) وقت دارند نمایندگان خود را برای پارلمان اتحادیه اروپا برگزینند و دیگر کشورها نیز فردا به انتخابات نمایندگان اقدام می کنند. پارلمان اروپایی برای ایجاد یک موازنه دموکراتیک در برابر کمیسیون اروپا که اعضای آن انتصابی هستند، طراحی شده است و نمایندگان آن از طریق انتخابات تعیین می شوند. این پارلمان درباره بودجه، تجارت، محیط زیست و امور مربوط به مصرف کنندگان در اتحادیه اروپا به نوعی کنترل دارد. همین امر باعث شده است که میان دولت های عضو اتحادیه اروپا در خصوص انتخاب جانشین «رومانو پرودی» کمیسر عالی اتحادیه اروپا رقابت و در عین حال اختلافی جدی بروز کند. اعضای اتحادیه اروپا قرار است هفته آینده همزمان با پایان ریاست پرودی طی نشست جانشین وی را تعیین کنند. روزنامه تایمز چاپ لندن در شماره روز گذشته (جمعه) خود در گزارشی از برگزاری انتخابات پارلمانی اروپا، «چی ور هوفشاد» نخست وزیر بلژیک را کاندیدای اصلی جانشینی پرودی اعلام کرد.

مواضع رژیم و جناحهای آن در مورد مهمترین تحولات ایران

خرازی: ایران تعهد جدیدی را در پرونده هسته ای خود نخواهد پذیرفت

شنبه 23 خرداد 1383- 12 ژوئن 2004

خبرگزاری فارس: وزیر امور خارجه کشورمان امروز با تاکید بر اینکه اروپایی ها باید در زمینه برنامه صلح آمیز هسته ای ایران به تعهدات خود عمل کنند، گفت: ایران در زمینه پرونده هسته ای خود تعهد جدیدی را نخواهد پذیرفت.

به گزارش خبرنگار سیاست خارجی خبرگزاری فارس، «کمال خرازی» که در جمع خبرنگاران داخلی و خارجی سخن می گفت، در خصوص قطعنامه ارائه شده از سوی سه کشور آلمان، فرانسه و انگلیس با بیان اینکه این قطعنامه یک پیش نویس است و در مراحل ابتدایی است، افزود: پایبندی طرفین می تواند تضمین کننده این همکاری باشد.

وزیر امور خارجه کشورمان شکست در پروژه هسته ای ایران را شکست همه طرفهای مذاکره عنوان کرد و گفت: شکست در این پروژه شکست ایران، اروپا و آژانس بین المللی انرژی اتمی است و بنابراین تنها در یک قالب همکاری سه جانبه می توان به موفقیتی در این پروژه دست یافت.

خرازی استفاده صلح آمیز از انرژی هسته ای را حق ایران دانست و گفت: پذیرش پروتکل و اجازه به بازرسان آژانس برای بازرسی از بخش های مختلف برنامه هسته ای ایران بیانگر تلاشهای صلح آمیز ایران است.

وی تصریح کرد: ما با شفافیت کامل عمل می کنیم و ایران بر حق مشروع خود برای استفاده صلح آمیز از انرژی هسته ای تاکید می کند.

خرازی در ادامه گفت: ایران در ایجاد شفاف سازی آمادگی کامل دارد تا اعتماد بین خود و جامعه بین الملل بوجود آورد.

وزیر امور خارجه هم چنین در خصوص فعالیت کارخانه UCF اصفهان و آب سنگین اراک گفت: این برنامه ها کاملاً در چارچوب پادمان بین ایران و آژانس بین المللی انرژی اتمی است و هیچ تخلفی در این زمینه از جانب ایران صورت نگرفته است.

وی تصریح کرد: هیچ منع قانونی برای چنین تجهیزاتی و سایت هایی که تاسیس کرده ایم، وجود ندارد. خرازی در ادامه گفت: هرگونه درخواست برای صرف نظر از این دو برنامه خواست اضافی است و ما نمی توانیم این خواست اضافی را که مغایر با حقوق مشروع و قانونی ایران است، بپذیریم.

وي با بيان اينكه مسائلي عمده در پرونده هسته‌اي ايران حل شده است و تنها مسائلي جزئي باقي مانده است، افزود: اين منصفانه نيست كه همچنان اين پرونده در دستور كار قرار گرفته و مانع از همكاري بين ايران و اژانس بين‌المللي انرژي اتمي شوند.

خرازي در خصوص خبر مبني بر مشاجره بين نماينده آمريكا و ايران گفت: مشاجره‌اي كه در اين زمينه رخ داده است به دليل برخورد شاننازي و تبليغاتي نماينده آمريكا بوده است كه مي‌خواسته در مورد خريد چهار هزار قطعه كوچك مگنت جنجال ايجاد كند كه در اين زمينه نماينده ايران پاسخ لازم را داده و از مواضع ايران دفاع كرده است.

وي همچنين وظيفه وزارت خارجه را دفاع از منافع ايران بيان كرد و افزود: پروژه هسته‌اي ايران تا زماني پيش خواهد رفت كه مبتني بر همكاري باشد و زماني اين همكاري ادامه مي‌يابد كه طرفين بر تعهدات خود باقي بمانند.

خرازي تصريح كرد: نبايد با پافشاري بيشتري بر مسائلي جزئي بر اين همكاري خدشه وارد شود. وزير امور خارجه كشورمان هم چنين در خصوص اينكه تعليق عمليات غني‌سازي از سوي ايران يك عمل داوطلبانه است، گفت: اين به معنای توقف غني‌سازي نيست.

وي تصريح كرد: ما بر حق خود براي غني‌سازي پافشاري داريم و هيچ‌كس نمي‌تواند ما را از اين حق مشروع محروم كند.

وي هم چنين در خصوص بحث جزاير سه گانه ايران و ادعاهاي امارات متحده عربي با بيان اينكه ما مساله را بر گفتگو و رفع سوء تفاهمات گذاشته‌ايم، گفت: جزاير سه گانه جزو خاك ايران است و ايران ادعاي كس ديگري را در مورد اين جزاير نمي‌پذيرد.

خرازي اين ادعاها را بي‌فايده دانست و گفت: اين ادعاها تلاش براي حل مشكلات داخلي امارات عربي متحده است.

وي هم چنين طرح اين مساله در اجلاس اتحاديه اروپاي را دخالت اتحاديه اروپا در مسائلي داخلي ايران عنوان كرد و افزود: اميدواريم در آينده شاهد چنين دخالتي از سوي اروپا نباشيم.

وزير امور خارجه كشورمان هم چنين ابراز اميدواري كرد بازگشايي مرزهاي ايران و عراق از طريق گفتگو بين مقامهاي ايراني و عراقي انجام شود.

وي ابراز اميدواري كرد كه زايران ايراني بتوانند با حفظ امنيت و در قالب سازمان يافته به آرزوي ديرينه خود دست يابند.

خرازي همچنين در پاسخ به اين پرسش كه چشم انداز آينده سياست خارجي ايران را در يك سال آينده چگونه ارزيابي مي‌كنيد، گفت: سياست خارجي جمهوري اسلامي ايران تبديلي نخواهد كرد و سياستهاي جاري در يك سال آينده نيز ادامه خواهد يافت.

وزير امور خارجه كشورمان نيز با بيان اينكه دوشنبه سي و يكمين اجلاس وزراي امور خارجه كشورهاي كنفرانس اسلامي در استانبول برگزار مي‌شود، گفت: طرف يكسال گذشته كه ايران رياست اجلاس وزرا را بر عهده داشت تلاشهاي زيادي از سوي ايران براي احياء اين سازمان صورت گرفت.

وي از جمله دستور كارهاي اجلاس استانبول را مساله فلسطين و عراق و هم چنين تعيين ديپركل آينده اين كنفرانس بيان كرد و گفت: براي ديپركل آينده 3 كانديد از بنگلادش، مالزي و تركيه مطرح شده‌اند كه بايد در اجلاس استانبول در مورد آن تصميم‌گيري شود.

وي در پايان گفت: علاوه بر اين موارد دستور كارهاي بيشتري نيز هست كه مسلماً اجلاس استانبول اجلاس فعالتي خواهد بود.

رویدادهای عراق ، دولت آینده و نیروهای موثر در آینده عراق

معاون وزير خارجه عراق ترور شد

بي بي سي - شنبه 23 خرداد 1383 - 12 ژوئن 2004

يكي از اعضاي دولت موقت عراق در بغداد هدف تيراندازي افراد ناشناس قرار گرفته و كشته شده است.

بامداد روز شنبه، 12 ژوئن، مردان مسلح به سوي بسام صالح كبه، معاون وزير خارجه دولت موقت، هنگامی از خانه خود در پایتخت عراق عازم محل كار خود بود آتش گشودند و وی را به شدت زخمی کردند.

آقای كبه به بیمارستان منتقل شد اما كوتاه مدتی پس از آن در اثر شدت جراحت جان داد.

اين دومين بار طی چهار روز اخير است كه يكي از اعضاي دولت موقت هدف سوء قصد قرار می گيرد. روز چهارشنبه، 9 ژوئن، نيز به سوي عمار الصغار، معاون وزارت بهداشت دولت موقت تيراندازي شد اما در اين حادثه به وی آسیبی نرسيد.

تيراندازي به سوي هر دو نفر در منطقه عظيمه بغداد روی داده كه محله ای عمدتاً سنی نشين است و به عنوان منطقه ای شهرت دارد كه طرفداران صدام حسين، رييس جمهوري سابق عراق، در آن نفوذ دارند.

در تحولي ديگر، مقتدی صدر، روحانی تندرو شيعه، به هواداران مسلح خود دستور داده است از حمله به نيروهاي امنيتی در شهر نجف خودداری ورزند.

وی همچنین به طور مشروط از دولت موقت عراق، که قبلاً آن را به عنوان آلت دست ایالات متحده مورد انتقاد قرار داده بود، حمایت کرده است. آقای صدر گفته است در صورتی که دولت موقت جدول زمانی مشخصی را برای خروج نیروهای خارجی از عراق تعیین کند از آن حمایت خواهد کرد. در همین حال مقامات لبنان می گویند شورشیان عراقی یک شهروند لبنان را در عراق کشته اند و چند تن دیگر را همچنان در گروگان دارند. در تحویلی دگر، هفت پیمانکار ترک که اوایل هفته گروگان گرفته شده بودند در بغداد آزاد شدند.

پارلمان کردستان عراق قطعنامه شورای امنیت را تأیید کرد شنبه 23 خرداد 1383 - 12 ژوئن 2004

خبرگزاری فارس: پارلمان کردستان عراق روز گذشته قطعنامه جدید شورای امنیت سازمان ملل درباره انتقال حاکمیت به مردم عراق را مورد تأیید قرار داد. به گزارش خبرگزاری فرانسه از اربیل، "نوری شاویس" رییس پارلمان کردستان و یکی از معاونان رییس جمهوری جدید عراق گفت: «پارلمان کردستان عراق تصمیم گرفته است موضع مثبتی در قبال قطعنامه شورای امنیت اتخاذ کند، زیرا جامعه جهانی از این قطعنامه استقبال کرده است.» پارلمان کردستان روز گذشته جلسه ویژه‌ای تشکیل داد و برغم انتقاد از اینکه در قطعنامه شورای امنیت به قانون اساسی موقت عراق و خودمختاری کردها در شمال عراق اشاره‌ای نشده است، قطعنامه جدید شورای امنیت را مورد تأیید قرار داد. این در حالی است که رهبران سیاسی کردهای عراق از این قطعنامه به علت آنکه در آن به خودمختاری کردستان عراق اشاره‌ای نشده بود، انتقاد کرده بودند. "مسعود بارزانی" رهبر حزب دموکرات کردستان و "جلال طالبانی" رهبر اتحادیه میهنی کردستان عراق طی نامه‌ای سرگشاده به جرج بوش رییس جمهوری آمریکا تهدید کرده بودند، در صورتی که شورای امنیت سازمان ملل در قطعنامه خود در مورد عراق، خودمختاری کردها را تأیید نکند از دولت موقت عراق خارج خواهند شد و از ورود نمایندگان آن به کردستان جلوگیری و انتخابات را تحریم خواهند کرد. این دو مقام کرد همچنین در این نامه ناراضی‌هایی عمیق خود را از اینکه هیچ یک از دو مقام ریاست جمهوری و نخست وزیر دولت موقت عراق به یک کرد عراقی واگذار نشده است، ابراز داشته‌اند. قطعنامه پیشنهادی آمریکا و انگلیس درباره عراق که از سوی شورای امنیت سازمان ملل به اتفاق آرا به تصویب رسید، به دولت موقت عراق که قرار است در 30 ژوئن (10 تیر) قدرت را در این کشور بدست گیرد، مشروعیت بین‌المللی می‌دهد و اختیار کنترل نیروهای امنیتی و نظامی، منابع طبیعی و استقلال کامل را در 30 ژوئن (10 تیر) داده است و حضور یا خروج نیروهای اشغالگر را مشروط به اجازه دولت موقت عراق دانسته است. این قطعنامه به نیروهای چند ملیتی تحت رهبری آمریکا این حق را می‌دهد که تمامی اقدامات لازم و ضروری را برای حفظ صلح در عراق به کار گیرد.

تحلیل اوضاع ایران و عراق در رسانه های جمعی

روزنامه های تهران: شنبه 23 خرداد

بی بی سی - شنبه 23 خرداد 1383 - 12 ژوئن 2004

روزنامه های تهران در اولین روز هفته واکنشهای گلایه آمیز هاشمی رفسنجانی رییس مجمع تشخیص مصلحت نظام و حسن روحانی دبیر شورایعالی امنیت ملی را نسبت به قطعنامه پیشنهادی سه کشور اروپائی به اجلاس هیات رییس سازمان بین المللی انرژی در صدر اخبار خود آورده اند. به نوشته روزنامه ایران حسن روحانی گفته است که اگر کشورهای اروپائی بخواهند مانع از دسترسی ایران به صنایع هسته ای شوند با واکنش های تند مردم و دولت ایران روبرو خواهند شد. جمله هاشمی رفسنجانی در نماز جمعه تهران "به کسی باج نمی دهیم" در صدر اخبار روزنامه جمهوری اسلامی آمده است که در سرمقاله خود از کشورهای غربی خواسته به بازی با پرونده هسته ای ایران پایان دهند.

روزنامه کیهان جمله رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام را تصحیح کرده و نوشته یکی از مسئولان عالی رتبه نظام نمی تواند از باج هائی که داده شده بی خبر باشد و باید می گفت جمهوری اسلامی ایران بیش تر از این باج نمی دهد.

حسین شریعتمداری در سرمقاله کیهان احیای عزت و اقتدار را برعهده مجلس دانسته نوشته آمریکا و متحدانش، نباید از سوی مسئولان محترم نظام و مخصوصاً مجلس اصولگرای هفتم، فقط، شاهد، برخورد های لفظی باشند. سرانجام، تنها راه منطقی خروج از NPT است.

شرق از زبان یک دیپلمات که نخواست نامش فاش شود نوشته موضوع خرید 4 هزار مگنت توسط ایران در جلسه در بسته ای در آژانس بین المللی انرژی اتمی بررسی شده و از آن جا که هر سانتریفوژ برای کار به دو مگنت نیاز دارد، تقاضای خرید این تعداد مگنت، دلیلی بر فعالیت گسترده ایران در توسعه فناوری هسته ای تلقی شده است.

همشهری از زبان یک کارشناس فنی نوشته تمام بحث اخیر آژانس بین المللی انرژی اتمی با ایران برسر یک خرید ۳۰۰ دلاری است در حالی که به گفته این کارشناس جمهوری اسلامی تاکنون ۱۵۰ قطعه «مگنت» خریداری کرده که هر کدام از آنها در بازار ۲ دلار ارزش دارد.

شرق اجلاس سران کشورهای گروه هشت را با اهمیت ترین گزارش خبری امروز خود قرار داده و در سرمقاله ای اجلاسی سی آیلند را چانه زنی باشگاه قدرتمندان خوانده است.

آفتاب یزد سخن ژاک شیراک را با اهمیت دیده که در اجلاس سران کشورهای گروه هشت گفته است ایران باید دست از فعالیت های هسته ای بردارد.

گفتگوی رییس جمهورخاتمی با دختر دانشجوی بمی در صدر گزارش های خبری **وقایع اتفاقیه** آمده که در آن نوشته شده محمد خاتمی با خواندن دفترچه خاطرات یک دختر بمی که چند روز قبل از حادثه بم کشته شدن دوستان خود را در خواب دیده بود با او به گفتگو نشست و پذیرفته که شرایط ادامه تحصیل وی را فراهم آورد.

عذرا فراهانی خبرنگار وقایع اتفاقیه دو ماه قبل در بازدید از شهر زلزله زده بم در خرابه های کوی دختران دانشجو به دفترچه خاطرات برخورد که نشان داد نویسنده آن مدتی قبل زلزله و مرگ جمعی همه همکلاسانش را در خواب دیده و توانست اشرف آرمون نویسنده آن خاطرات را پیدا کند.

در ادامه اخبار و شایعات درباره زلزله تهران که به نوشته روزنامه های شنبه همچنان مردم در گفتگو پیرامون آند و نگران وقوعش روزنامه اقتصادی **حیات نو** خبر از ده راهکاری داده است که یک گروه ژاپنی برای مقابله با زلزله تهران داده است.

بحث مجلس ششم و مجلس هفتم که در آغاز دومین هفته کاری خویش است در روزنامه های مختلف امروز صبح تهران به اشکال مختلف منعکس است.

به نوشته **رسالت** حدادعادل رییس مجلس فعلی در گفتگو با چند نمازگزار، دیروز گفته وضع خراب تر از اینها است و باید در این ارتباط رپیشه ای عمل کرد.

همشهری هم از انتقاد آیت الله مکارم شیرازی از وضعیت جامعه خبر داده و نوشته وی در ملاقات با گروهی گفته است بی بندوباری ها در جامعه زیاد شده ، مجله ها و روزنامه های بدآموز و فیلم های ویرانگر زیاد شده و باید کاری کرد. مردم از مجلس هفتم انتظار دارند جلوی این بی بندوباری ها را بگیرد.

وقایع اتفاقیه بخش عمده ای از یک صفحه خود را به نقطه نظرهای مجمدرضا باهنر اختصاص داده که او را رییس سیاسی مجلس هفتم خوانده که در آن از تعبیراتی مانند ستون پنجم، قلم بدستان حقوق بگیر بیگانه، جاسوسان ممنوع القلم درباره بعضی از روزنامه نگاران استفاده کرده است.

نایب رییس مجلس هفتم در اظهار نظری که گزارش وقایع اتفاقیه تاریخ و محل ابراز آن را نشان نمی دهد در مورد اعضای سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی گفته که چون از آقاچری حمایت کرده اند صلاحیت گرفتن مقامات دولتی و نمایندگی مجلس را از دست داده اند.

به نوشته **آفتاب یزد** آیت الله مشکینی در نماز جمعه قم گفته هفت ماه قبل فهرست نمایندگان مجلس را فرشتگان به امام زمان دادند، و حضرت همه آن ها را امضا کردند.

حسین شیخ الاسلام نماینده تهران به نوشته آفتاب یزد در آستانه سفر هیات حقوق بشری اتحادیه اروپا به تهران گفته است در ایران همه جور آزادی هست و نیازی به سفر هیات حقوق بشر نیست.

عزت الله یوسفیان نماینده محافظه کار دیگری از مجلس به نوشته **شرق** گفته است هر زمان یک اتفاق سیاسی در حال شکل گیری است از اهرم حقوق بشر علیه کشورها استفاده می شود در حالی که اگر ایران در ماجرای عراق، به آمریکا ذره ای اطمینان دهد، سفر این هیات لغو خواهد شد.

شرق در گزارشی از گردهمایی امامان جماعت مساجد تهران در پارک نیاوران خبر داده که آن ها بر تاسیس صندوق قرض الحسنه ائمه جماعات تاکید کرده اند که به نظر آن ها نباید فقط پول بگیرد بلکه باید آقایان پول های سرگردان خویش را در این قرض الحسنه قرار دهند تا وجه روحانیت حفظ شود.

به نوشته شرق یکی از امامان جماعت مساجد در این گرد هم آئی از گفته باید از پیشوانه های مالی استفاده کرد که بحمدالله ردیف بودجه داریم و شنیدم که ۱۰ _ ۲۰ میلیارد از برخی آقایان توسط دادگاه ویژه ضبط شده بود که مقام معظم رهبری فرمودند آن را به ائمه جماعات بدهید. پول فراوان است.

کیهان از دیدار رهبر جمهوری اسلامی با طلاب و اساتید حوزه علمیه تهران خبر داده که توسط آیت الله مجتهدی تشکیل شده و آقای خامنه ای آن را کاری خیلی کمیاب و کم نظیری توصیف کرده است.

به نوشته کیهان رهبر جمهوری اسلامی به طلاب این حوزه گفته است شما جوانان، نابودی دنیای غرب را شاهد خواهید بود

بیش تر روزنامه های امروز صبح تهران خبر از احضار دوباره ماشالله شمس الواعظین سردبیر روزنامه های تعطیل شده اصلاح طلب را به دادسرای تهران داده و از زبان وی نوشته اند که او همچنان قصد دارد از رجوع به دادگاه خودداری کند.

آژانس بین المللی انرژی اتمی و رژیم ایران

بسترهای رویش آژانس

نویسنده: مرتضی شیرودی

منبع: bashgah.net

شنبه 23 خرداد 1383 - 12 ژوئن 2004

خبرگزاری فارس: سیري در تاریخچه تشکیل آژانس بین‌المللي انرژی اتمی (1)

شورای حکام یا داور آژانس بین‌المللي انرژی اتمی، در 21 شهریور 1382 / 12 سپتامبر 2003 قطعنامه‌ای علیه ایران صادر کرد که طی آن ایران باید، اولاً: تا 50 روز دیگر، یعنی تا 9 آبان 1382 / اکتبر 2003 مفاد قطعنامه‌ای را به اجرا درآورد. ثانیاً، به کارشناسان آژانس بین‌المللي انرژی اتمی اجازه بازرسی تأسیسات و مؤسسات هسته‌ای ایران را صادر کند. ثالثاً، به توقف فوری و کامل فعالیت‌های غنی‌سازی اورانیوم بپردازد. رابعاً، پروتکل الحاقی 2 + 93(2) را فوراً به تصویب برساند. تصویب این قطعنامه، بیش از گذشته، بهره‌گیری دول قدرتمند از آژانس برای مقاصد سیاسی را نشان می‌دهد. اما چرا آژانس به جای ایفای نقشی مؤثر در جلوگیری از تولید، تکثیر و انباشت سلاح‌های اتمی قدرتمندان و کشورهای متحد آن، می‌کوشد، دیگر کشورهای را از دستیابی به فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای باز دارد؟

مقدمه

مقاله حاضر می‌کوشد با کاویدن بسترهای تأسیس آژانس بین‌المللي انرژی اتمی به سوال فوق پاسخ دهد. کاربرد چند جانبه انرژی اتمی، نشان از آن دارد که چشم‌پوشی از فناوری صلح‌آمیز در انرژی اتمی قابل اجتناب نیست. از این رو، پروژه مانهاتان اولین تلاش نظام‌مند آمریکا برای رسیدن به بمب اتمی است. پس از آن، ضرورت تأسیس سازمان‌ها، قانون‌ها، کمیسیون‌ها، کمیته‌ها و طرح‌ها به منظور ممانعت کشورهای غیرقدرت هسته‌ای از دستیابی به انرژی اتمی صلح‌آمیز و غیر آن پدید آمد، که با مرور کوتاه برخی از آنها، می‌توان به چرایی مواضع آژانس بین‌المللي انرژی اتمی پی برد:

Mannhattan Project

پروژه مانهاتان اولین پروژه موفق در تهیه و ساخت بمب اتمی و ورود به دنیای انرژی اتمی، هسته‌ای و نوترونی است. انگیزه اولیه پروژه مانهاتان در 1939/1318 پدید آمد. در این تاریخ، دو دانشمند مجاری به نام‌های لئو زیلارد و یوجین ویگنر، (3) آلبرت انیشتین (4) را ترغیب کردند، نامه‌ای به رئیس جمهور آمریکا - فرانکلین روزولت (5) - بنگارند و در آن به ایالات متحده آمریکا توصیه کند، فعالیت پژوهشی اتمی خود را جدی بگیرد، اما به رغم توصیه‌های انیشتین، تا 1942 / 1321، آمریکا تلاش چندانی در این عرصه صورت نداد، ولی هشدارهای ده‌ها دانشمند یهودی پناهنده از آلمان نازی به آمریکا، پروژه مانهاتان طراحی شد که دانشمندانی تحت نظارت وزارت جنگ آمریکا و سرپرستی علمی رابرت اوپنهاইمر (6) فیزیک‌دان آلمانی - مبتکر تئوری کوآنتیک اتم به ساخت بمب اتمی پرداختند. البته مدیریت پروژه به عهده ژنرال لسلی گرووز (7) بود. وی 15 هزار نفر را به کار گرفت، 2 میلیارد دلار هزینه کرد، تأسیسات فراوانی را در اوک ریج (8) در تنسی و هانفورد واشنگتن بنا نهاد (9).

پروژه مانهاتان توفانی در میان جامعه علمی آمریکا ایجاد کرد. لئو زیلارد در مخالفت با استفاده از بمب اتمی، جامعه علمی آمریکا را بسیج نمود. استدلال او این بود که تولید و به‌کارگیری بمب اتمی، روابط آمریکا و شوروی را تضعیف خواهد کرد و به یک مسابقه تسلیحاتی اتمی پی‌سابقه دامن می‌زند. زیلارد تلاش نمود تا ملاقاتی فوری با رئیس جمهور - هرې ترومن - (10) به عمل آورد، اما این تلاش ناکام ماند، سرانجام او را نزد جیمز بیرنس (11) که بعدها وزیر امور خارجه آمریکا شد، فرستادند، ولی بیرنس با زیلارد از در مخالفت درآمد و تأکید کرد که آمریکا تنها برای نمایش عزم خود، وارد این عرصه شده است و جز آزمایش بمب اتمی، هدفی ندارد، این در حالی بود که حتی اوپنهاইمر هم استفاده از بمب اتمی را از سوی آمریکا، حتمی نمی‌دانست. در این راستا، ترومن در پاسخ به درخواست‌های وزیر جنگ، یک گروه مشورتی غیرنظامی ویژه به نام کمیته موقت بر پا کرد تا درباره کاربردهای سیاسی، علمی و نظامی انرژی اتمی، توصیه‌های خود را در اختیار وی قرار دهند. این کمیته نهایتاً به رئیس جمهور پیشنهاد کرد، هر چه زودتر و بدون اخطار قبلی از بمب اتمی بر ضد ژاپن استفاده کند. در این میان، زیلارد همچنان به تلاش‌هایش به منظور متوقف کردن یا به تأخیر انداختن استفاده از بمب اتمی پی گرفت. وی از دانشمندان اتمی مقیم آمریکا در مخالفت امضا گرفت، در عوض، ژنرال گرووز در واکنش به این اقدام زیلارد، در یک اقدام فریب‌کارانه موافقت 46 درصد دانشمندان اتمی آمریکا برای اقدامی اتمی علیه ژاپن را به دست آورد. این مسأله به توصیه کمیته موقت قوت بخشید و نیز، این کمیته از تصمیم رئیس جمهوری برای فروریختن بمب بر روی شهرهای هیروشیما و ناگازاکی جانبداری کرد. (12)

Atomic Bomb

ساخت بمب اتم، نخستین ضرورت‌های تأسیس آژانس و سازمانی که بر مصارف ناشی از شکافتن اتم نظارت داشته باشد را پدید آورد. انرژی اتمی هم، از شکافتن هسته اتم پلوتونیوم و اورانیوم به دست می‌آید، یعنی اینکه در پی انفجار ناشی از جدا شدن یا تجزیه اتم‌های عناصر مختلف، انرژی اتمی تولید می‌شود. این نوع انفجار، چهار اثر بزرگ می‌آفریند. اول، حرارتی بسیار شدید ناشی از آزاد شدن اتم‌های تجزیه شده پدید می‌آید. دوم، تغییرات زیادی در اتمسفر به وجود می‌آورد و آن نیز، موجب پدید آمدن بادهای سهمگین می‌گردد که خسارات مادی فراوانی را ایجاد می‌کند. سوم، تشعشعات هسته‌ای بی‌درنگ در فضا پراکنده می‌شود، همچنین، ذرات سبب اتمیک یا پدیده‌های درونی اتمی، چون

اشعه‌های نوترون و گاما، در اثر تجزیه اتم‌های اورانیوم آزاد می‌شوند و مرگ به همراه خواهد آورد. چهارم، گرد و غبار ناشی از انفجار هسته‌ای، حاوی ایزوتوپ‌های چون استرونیوم است، آن هم، دارای رادیواکتیو بالاست که تا دوره زمانی نامحدود و نامشخص برای سلامتی سخت زیانبار است. با این وصف، هیچگاه نمی‌توان از کاربرد صلح‌آمیز و مصارف مسالمت‌جویانه اتم در امور پزشکی، تولید برق و غیره صرف نظر کرد. (13) زیرا و مثلاً:

اگر ایران نیروگاه بوشهر را راه‌اندازی کند، سالانه 190 میلیون بشکه نفت خام با ارزش اقتصادی 5 میلیارد دلار صرفه‌جویی خواهد کرد. همچنین، از تولید 157 هزار تن دی‌اکسیدکربن، 1150 تن ذرات معلق در هوا، 130 تن گوگرد و 50 تن اکسید نیتروژن جلوگیری می‌شود، از همه مهم‌تر، 7000 مگاوات به ظرفیت تولید برق کشور اضافه خواهد شد. مصرف کل انرژی هسته‌ای در جهان نیز در سال 2001/ معادل سوزاندن 601 میلیون تن نفت خام بوده است. از این رو، امروز 420 نیروگاه هسته‌ای در جهان وجود دارد که سالانه حدود 410 مگاوات (14) برق تولید می‌کند. (15) به علاوه، انرژی حاصل از شکافتن یک گرم اورانیوم می‌تواند یک بار 8 هزار تنی را تا ارتفاع 1000 متری بالا ببرد، یا 200 تن آب را به 100 درجه برساند، یا 15 هزار لامپ 60 وات را 24 ساعت روشن نگاه دارد. (16) بنابراین، اولین گام تأسیس سازمانی که وظایفی درباره انرژی اتمی داشته باشد را باید در شکل‌گیری ایده دستیابی به بمب اتمی برای مصارف نظامی و غیرنظامی دانست.

Hiroshima Bombaroment

در 13 مرداد 1324 / 6 اوت 1946 یک بمب اتمی با قدرت 14 کیلو تن، معادل 14 هزار تن T.N.T از سوی آمریکا در هیروشیما به کار رفت که حاصل آن 135 هزار کشته بود. سه روز بعد، بمب اتمی دیگری با قدرت 20 کیلو تن بر روی شهر ناکازاکی فرو ریخته شد که 64 هزار کشته داشت. در بیانیه رسمی دولت آمریکا، هدف از بمباران اتمی ژاپن، پایان دادن هر چه زودتر به جنگ جهانی دوم و اجتناب تلفات انسانی عظیم ناشی از ادامه جنگ عنوان گردید. ترومن - رئیس جمهور آمریکا - به رغم انتقادهای فراوان، از این تصمیم خود سخت دفاع کرد. استدلال وی در این باره آن بود که این بمباران‌ها به پایان بردن سریع جنگ کمک کرد و تهاجمات هوایی به ژاپن را متوقف نمود، به محاصره دریایی و هوایی این کشور پایان داد، از درگیری آبی ارتش‌های زمینی جلوگیری به عمل آورد. ترومن همچنین استدلال می‌کرد که با توجه به مسئولیت‌هایی که قانون اساسی به وی متحول کرده است، چاره‌ای جز صادر کردن دستور بمباران هیروشیما و ناکازاکی را نداشته است، ولی کارشناسان نظامی برجسته‌ای چون هانسون بالدوین، (17) به کارگیری بمب اتمی را موجب تسریع در پیروزی و نه موجب پیروزی در جنگ می‌دانستند. به عقیده‌ی گار آلپروویتز (18) - تاریخ‌نگار - ترومن نه برای پایان دادن به جنگ، بلکه به منظور وادار کردن شوروی سابق به تغییر مسیر اتمی‌اش، به بمباران اتمی ژاپن دست زده است. کارول گوئیگل (19) - اسناد دانشگاه - مدعی شد که آمریکا با به کارگیری بمب اتم، یک مسابقه تسلیحاتی بین‌المللی با تبعات وخیم را پدید آورده است.

به هر دلیل، حادثه هیروشیما و ناکازاکی جان هزاران انسان را گرفت، حتی لطمه‌های جسمی و روانی فراوانی بر انسان‌های باقی مانده وارد کرد و خسارات مادی زیادی بر جای گذاشت. بشر با رؤیت آثار وخیم جانی، جسمی و روانی این واقعه، پیش‌بینی‌های علمی که آثار مصیبت‌بار دیگری از انفجارات هسته‌ای را ترسیم می‌کرد، همواره از کاربرد آگاهانه این سلاح‌ها در وحشت بوده است. اگر ترس از این عواقب دهشتناک نبود، چه بسا در بحران برلین (20) در 1948/1327 و یا جنگ دو کره (21) 1950/1329 جنگ هسته‌ای بین آمریکا و شوروی سابق به وقوع می‌پیوست. (22) مهم‌ترین اثر آبی بمباران هسته‌ای، کشته و مجروح شدن عده زیادی از انسان‌هاست. در این باره، هواداران جنگ هسته‌ای عقیده دارند که در یک جنگ هسته‌ای فقط 30 درصد افراد بشر نابود خواهند شد، در حالی که مخالفین این رقم را تا 50 درصد تخمین زده‌اند. طبق پیش‌بینی دالس وزیر امور خارجه آمریکا در 1950/1329 در روزهای نخستین جنگ هسته‌ای، 72 میلیون کشته و 21 میلیون مجروح می‌شوند. مطابق آمار دیگر، در لحظات اولیه درگیری اتمی بین شوروی سابق و آمریکا، 200 میلیون کشته و 60 میلیون نفر، آسیب‌های جبران‌ناپذیر خواهند دید. در روزهای پس از بمباران هسته‌ای شمار کشته‌شدگان بیشتر خواهد شد، زیرا، تعدادی از مجروحین به دلایل زیر خواهند مرد:

- 1- علت تخریب پل‌ها، راه‌های ارتباطی و آسیب دیدن وسایل نقلیه حمل بیمار و مانند آن.
- 2- کمبود دارو و کاهش مراقبت‌های پزشکی ناشی از تخریب انبارهای دارو و کشته شدن 80 درصد پزشکان و پرستاران.
- 3- تخریب بیشتر مراکز درمانی، از بین رفتن مقادیر زیادی از ذخایر آب و غذا و مانند آن. (23)

Commission Atomic Energy Act an

با تصویب قانون انرژی اتمی در 1325 / 1946 از سوی کنگره آمریکا گام دیگری برای تأسیس آژانس بین‌المللی برداشته شد. به موجب این قانون، اولاً، انتشار اطلاعات درباره سلاح‌ها و تکنولوژی هسته‌ای ممنوع گشت. ثانیاً، کمیسیون انرژی اتمی تأسیس شد. بر این کمیسیون، پنج کمیسر از سوی رئیس جمهور آمریکا نظارت می‌کردند، کنگره هم از طریق کمیته مشترک انرژی اتمی بر فعالیت‌های کمیسیون نظارت داشت. ثالثاً، تجارب هسته‌ای و تولید سلاح‌های هسته‌ای، تحت مراقبت کمیسیون قرار گرفت، یعنی کمیسیون وظیفه داشت، تهیه و تولید سلاح‌های هسته‌ای را سامان دهد

و انحصار دولت آمریکا بر مواد هسته‌ای را حفظ کند. رابعاً، هدایت و نظارت بر جریان تهیه و تولید بمب اتمی به کمیسیون واگذار گردید. خامساً، کمیسیون موظف بود بر پژوهش‌های استفاده صلح‌آمیز از اتم نظارت کند. سادساً، کمیسیون باید از صدور تکنولوژی هسته‌ای حتی برای مقاصد صلح‌آمیز جلوگیری نماید. هدف قانون و کمیسیون انرژی اتمی عبارت بود از: 1- جلوگیری از دستیابی کشورهای دیگر به سلاح‌های اتمی، اما چند سال بعد، دو کشور انگلیس و شوروی سابق به بمب اتمی دست یافتند. 2- انتقال کنترل، تهیه و توسعه انرژی هسته‌ای از نظامیان به غیرنظامیان و یا یک ارگان غیرنظامی، ولی هرگز نتوانست نظامیان را از سلاح اتمی دور نگاه دارد(24)

طرح باروک یا باروخ(25) در 1946/1325 به وسیله آمریکا به کمیسیون انرژی اتمی سازمان ملل متحد تسلیم شد، هم از یک سو، با قانون و کمیسیون انرژی اتمی آمریکا ارتباط دارد و از سوی دیگر، شکل‌گیری آژانس بین‌المللی را سرعت بخشید. این طرح در راستای تأکید کمیسیون انرژی اتمی آمریکا به منظور تهیه طرحی برای انهدام سلاح‌های هسته‌ای در جهان تدوین شد: نکات مهم این طرح بر اساس گزارش دو تن از مشاوران رئیس جمهوری به نام‌های آچسن و لیلنیتال(26) تنظیم و به وسیله برنارد باروک(27) مشاور بلندپایه رئیس جمهوری، به عنوان پیشنهاد رسمی دولت آمریکا به کمیسیون انرژی اتمی سازمان ملل متحد(28) ارائه گردید، عبارت بود از: 1- اعلام آمادگی آمریکا برای دست کشیدن از انحصار اتمی‌اش تحت نظارت یک سیستم امنیت بین‌المللی، 2- تأسیس یک مرجع بین‌المللی توسعه اتمی برای کنترل تمام مراحل ایجاد، توسعه و کاربرد انرژی اتمی، 3- تفویض قدرت بازرسی نامحدود به این مرجع به منظور جلوگیری از تخلفات و تأمین امنیت، 4- اعمال مجازات‌های سخت در مورد تخلفات استفاده از موارد هسته‌ای به منظور تولید سلاح‌های اتمی، 5- پایان دادن به ساخت سلاح‌های اتمی و نابود کردن تمام ذخایر موجود سلاح‌های پس از آن که این مرجع کنترل امور را در دست گرفت، 6- تغییر شیوه رأی‌گیری در شورای امنیت به طوری که نتوان از حق وتو برای جلوگیری از مجازات متخلفان اتمی و هسته‌ای استفاده کرد. رد این طرح از طرف شوروی سابق بر این تصور صورت گرفت که پس از تصویب و اجرای طرح، تنها آمریکا توانایی ساختن سلاح اتمی را خواهد داشت، نیز، آمریکا از طریق این مرجع وابسته به سازمان ملل متحد بر روند تصمیم‌گیری آن سازمان تأثیر جدی خواهد گذاشت، به علاوه، آمریکا احتمالاً نهاد بین‌المللی توسعه اتمی را زیر کنترل خود درخواهد آورد.(29) به عقیده جوزف کروتزل(30) - کارشناس مسائل نظامی - علت مخالفت شوروی با این طرح، آن بود که طرح باروخ چارچوبی برای ایجاد یک حکومت جهانی به زعامت آمریکا را مطرح می‌کرد.(31) بنابراین می‌توان حدس زد که مهم‌ترین هدف قانون و کمیسیون انرژی اتمی و طرح باروخ عبارت بود، جلوگیری از دستیابی کشورهای دیگر به سلاح‌های اتمی، اما تا 1953 / 1332 انگلیس‌ها و روس‌ها به بمب اتمی دست یافتند. ولی همچنان نگرانی از دستیابی تعداد بیشتری از کشورهای به سلاح‌های اتمی و احیاناً کاربرد آن در آمریکایی‌ها و دیگران وجود داشت و این مسأله، آمریکا و دیگر کشورهای جهان را به سوی شکل‌دهی یک سازمان ناظر بر فعالیت‌های اتمی سوق داد.(32)

United Nations Atomic Energy Commission

کمیته‌های گوناگونی که به وسیله سازمان ملل متحد ایجاد شد تا به مذاکره برای رسیدن به توافق درباره خلع سلاح و کنترل تسلیحات بپردازند، در 1946/1325 نخستین کانون خلع سلاح سازمان ملل متحد، به نام کمیسیون انرژی اتمی سازمان ملل متحد را متشکل از اعضای دائمی شورای امنیت سازمان ملل متحد به اضافه کانادا را تشکیل دادند، تا در جهت طرح باروک که خواستار خلع سلاح کامل هسته‌ای بود، کوشش کند. این کمیسیون در 1946/1326 کمیسیون سلاح‌های قراردادی(33) را بنا نهاد تا کوشش‌های کمیسیون انرژی اتمی را تکمیل کند. در 1952/1331 مجمع عمومی، به منظور اجرای بهتر وظایفی که بر عهده کمیسیون انرژی اتمی و کمیسیون خلع سلاح واگذار شده بود، این دو کمیسیون را در هم ادغام کرد و کمیسیونی به نام کمیسیون خلع سلاح سازمان ملل متحد(34) به وجود آورد که مانند دو کمیسیون قبلی از اعضای دائمی شورای امنیت به اضافه کانادا تشکیل می‌شد. مجمع عمومی در 1953/1332 با هدف کمک به ایجاد توافق بین کشورهای بزرگ در زمینه‌های سلاح‌های اتمی، به کمیسیون خلع سلاح پیشنهاد کرد، کمیته‌ای را متشکل از کشورهایی که مسأله خلع سلاح بیشتر مبنی بر توافق آنهاست، تشکیل دهد. شوروی سابق بر این عقیده بود که چین کمونیست باید عضو این کمیته باشد. در آن زمان کرسی نمایندگی چین در سازمان ملل متحد در اختیار چین ملی یا تایوان قرار داشت. پس از مذاکرات بسیار، به علت اختلاف نظر در مورد نمایندگی چین در سازمان ملل متحد، توافق شد که در کمیته خلع سلاح، کانادا به جای تایوان عضویت داشته باشد. از این رو، این کمیسیون بعداً کمیته فرعی پنج قدرت(35) را شکل داد که اعضای آن عبارت بودند از: آمریکا، انگلیس، شوروی سابق، فرانسه و کانادا که از 1954/1333 تا 1957/1336 به طور مرتب تشکیل جلسه می‌دادند، ولی توفیقی در خلع سلاح اتمی به دست نیامد و این امر زمینه بیشتری را برای تأسیس آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پدید آورد.(36)

Peace Proposal Atoms For

آمریکا برای جلوگیری از دستیابی کشورهای دیگر به سلاح‌های اتمی و حتی، محدود کردن فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای ناچار شد، تغییرات زیادی در قانون انرژی اتمی، کمیسیون انرژی اتمی و طرح باروک پدید آورد. از جمله، مهم‌ترین این تغییرات در 1953/1332 روی داد که به موجب آن: ساختن نیروگاه‌های

هسته‌ای و تجاری - معروف به قانون پرایس - آندرسون - (37) و انتشار اطلاعات درباره تکنولوژی نیروی هسته‌ای - معروف به قانون مک ماهون - (38) مجاز اعلام شد. اما زمانی که آیزنهاور به عنوان رئیس جمهور وارد کاخ سفید گردید، تردید نداشت که این قوانین در دستیابی به هدف‌های خود ناکام مانده‌اند، وی برای رفع این ناکامی، ابتکار یا طرح اتمی برای صلح را عنوان کرد. پیشنهاد اتم برای صلح را دولت آمریکا در 1953/1332 به منظور سهیم کردن کشورهای دیگر جهان در تکنولوژی نیروگاه‌های هسته‌ای ارائه کرد. آیزنهاور در اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد، ابتکار خود را مطرح کرد. علی‌رغم، ظاهر فریبنده این ابتکار، آمریکا به دنبال هدف دیگری بود. در واقع، آمریکا می‌دانست بر احادی پوشیده نیست، که قانون انرژی اتمی آمریکا نتوانسته است، کشورهای دیگر را از تهیه سلاح‌های هسته‌ای بازدارد. از این رو، در طرح آیزنهاور، ممنوعیت همکاری‌های هسته‌ای آمریکا با کشورهای دیگر لغو شد، در عوض، کشورهای دیگری که در تکنولوژی هسته‌ای آمریکا سهیم می‌شدند، باید در مقابل، قول می‌دادند که کمک‌های اتمی دریافتی از آمریکا را در هدف‌های نظامی به کار نگیرند. البته جامعه جهانی در نیل به این مقصود، باید به مدد سیستمی از تضمین‌ها و از جمله بازرسی در محل به وسیله مقامات بین‌المللی، پایبندی کشورهای در اجرای این تکلیف و قول را نظارت کند.

طرح اتم برای صلح، نمایانگر آن بود که آمریکا درک کرده است که غول اتمی از بطری فرار کرده و دیگر هرگز نمی‌توان آن را به داخل بطری بازگرداند. لذا، دولت آیزنهاور و کمیسیون انرژی اتمی اعلام می‌کردند که حاضرند به کشورهای دیگر در ساختن نیروگاه‌های هسته‌ای یاری رسانند، مشروط به آن که آنها در مقابل، با بازرسی در محل از تأسیسات کشورهایشان موافقت کنند، بدین ترتیب، اطمینان حاصل می‌شد که این کشورها، مواد هسته‌ای را در راه هدف‌های نظامی به کار نخواهند گرفت.

بازرسی در محل، نخستین تلاش عمده و موفقی بود تا به عوض اتکاء تاریخی بر حسن نیت کشورها درباره التزام به تعهداتی که در برابر یکدیگر بر عهده می‌گیرند، این تعهدات را مشمول نظارت و کنترل مسوولان خارجی قرار دهند. (39)

Community = EURATOM European Atomic Energy

این جامعه، اتحادیه‌ای از کشورهای اروپایی است که وظیفه دارد بر توسعه نیروی هسته‌ای در جامعه اقتصادی اروپا که اینک جامعه اروپایی (40) نامیده می‌شود، نظارت کند و آن را سامان دهد. جامعه انرژی اتمی اروپایی در 1955/1334 به عنوان هم‌نای آمریکایی کمیسیون انرژی اتمی ایالات متحده آمریکا تأسیس شد. آمریکایی‌ها در هنگام تأسیس جامعه انرژی اتمی اروپایی با اوراتوم تلاش کردند. برنامه اتم برای صلح را مثابه یکی از راه‌های سهیم کردن مابقی جهان در تکنولوژی هسته‌ای خود قرار دهند، ولی اروپایی روی خوش به خواسته آمریکایی نشان ندادند. زیرا، همانگونه که لوئیس آرمان Louis Armand، اولین رئیس اوراتوم گفته است، ایالات متحده آمریکا به انرژی صلح‌آمیز نیاز فوری احساس نمی‌کند، چون به انرژی غیرهسته‌ای ارزان و فراوان دسترسی دارد، اما چرا اروپایی‌ها یک مجمع بزرگ نیروهای برق هسته‌ای برپا نکنند. بنابراین، از مهم‌ترین هدف‌های اوراتوم توسعه نیروگاه‌های برق هسته‌ای در اروپا بود، ولی اوراتوم تنها سه نیروگاه برق هسته‌ای بنا نهاد، اما همین سه نیروگاه، برانگیزنده‌ی گفت و شنود اروپایی در باب نیروی هسته‌ای شد. بعد از معاهده عدم تکثیر سلاح هسته‌ای (41) 1968/1347، اوراتوم فقط بر استفاده الگوهای اروپایی از مواد رادیواکتیو نظارت داشت و این وظیفه در غیر اروپا، بر عهده آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گذاشته شد. به بیان دیگر، اوراتوم در آغاز وظیفه داشت در راه پیشبرد و توسعه انرژی اتمی بکوشد، با امضای معاهده عدم تکثیر هسته‌ای این نقش یکسره دگرگون شد، چون، در این معاهده تصریح شده است وظیفه کنترل استفاده از رادیواکتیو بر عهده آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است و در جامعه اروپا، اوراتوم بار این مسوولیت را به دوش می‌گیرد. در حالی که پیش از امضای معاهده عدم تکثیر هسته‌ای، اوراتوم هم همانند هم‌نای آمریکایی خود، یعنی کمیسیون انرژی اتمی، صنعت نیروگاه‌های هسته‌ای را در اروپا سامان می‌داد، اما با این تغییرات بر نقش آن افزوده‌اند تا بتوانند حساب همه مواد هسته‌ای را در سرتاسر جامعه اقتصادی اروپا نگه‌دارد و تضمین‌های ایمنی را فراهم کند. با این وصف، نقش جامعه انرژی اتمی به عنوان یک گام به پیش در تسریع شکل‌گیری آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، غیرقابل انکار است. (42)

Open Skies Proposal

در کنفرانس عالی ژنو، متشکل از آمریکا، انگلیسی، شوروی سابق و فرانسه که در 1995/1334 برگزار شد، هیأت نمایندگی آمریکا به دستور آیزنهاور، به منظور مقابله با طرح‌های خلع سلاح بریتانیا و شوروی، پیشنهاد آسمان‌های باز را ارائه داد. در این پیشنهاد تصریح شده بود که شرق و غرب درباره توان، ساختار فرماندهی، آرایشات، پرسنل، واحدها و تجهیزات نیروهای زمینی، هوایی و دریایی‌شان اطلاعات مشروحی را در اختیار همدیگر قرار دهند و فهرست کامل کارخانه‌ها، تسهیلات و تأسیسات نظامی‌شان را مبادله نمایند. اگرچه پیشنهاد آسمان‌های باز طرحی برای کاهش هراس از یک حمله غافل‌گیرانه هسته‌ای و شکست بن‌بست مذاکرات خلع سلاح بین آمریکا و شوروی سابق به شمار می‌رفت، اما زمینه نظارت بین‌المللی بر فعالیت‌های نظامی و غیرنظامی هسته‌ای کشورها را پدید می‌آورد. از این رو، طرح آسمان باز نخستین گام در جهت غلبه بر مخالفت‌های شوروی سابق با تقاضاهای آمریکا برای بازرسی‌های زمینی یا بازرسی در محل بود. روس‌ها این پیشنهاد را بی‌هیچ درنگی رد کردند، به این دلیل که هدف اصلی طرح آسمان‌های باز، باز شدن پای جاسوسان آمریکایی

به شوروی سابق است، ولی نماینده و هیأت آمریکا در کنفرانس عالی ژنو بسیار تأکید می‌کرد که این پیشنهاد اسلوبي کارآمد برای بازرسی و نظارت است و از مقتضیات اولیه هر موافقت در کنترل تسلیحات است؛ (43) ولی سرانجام، جامعه جهانی، ضرورت بازرسی در محل را برای نظارت بر فعالیت‌های اتمی و هسته‌ای و سوق دادن این فعالیت‌ها در چارچوب توافقات بین‌المللی پذیرفت و آخرین گام‌ها برای تأسیس آژانس بین‌المللی فراهم شد.

نتیجه (آژانس بین‌المللی انرژی اتمی)

بر اثر تأثیراتی که اختراع و به‌کارگیری بمب اتمی، پروژه مانهاتان، بمباران اتمی ژاپن، قانون انرژی اتمی، کمیسیون انرژی اتمی، کمیسیون انرژی اتمی اروپایی بر جای گذاشت، بسترهای زایش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را فراهم آورد و سرانجام در آبان 1335/اکتبر 1956 پیش‌نویس اساس‌نامه‌ی آژانس در کنفرانس بین‌المللی در سازمان ملل متحد، مورد تصویب 80 دولت واقع شد و در آذر و نوامبر همان سال، مجمع عمومی سازمان ملل متحد، موافقت‌نامه‌ای در مورد نحوه روابط و همکاری آژانس با سازمان به امضاء رساند. از آن به بعد، آژانس به عنوان یک سازمان بین‌المللی مستقل که مسوولیت هدایت استفاده از انرژی اتمی را در راه رفاه بیشتر بر عهده دارد، فعالیت خود را آغاز کرد. آژانس بین‌المللی مطابق اساسنامه خود با سازمان‌های تخصصی ملل متحد (44) و دیگر سازمان‌های بین‌الدول ارتباط داشته و گزارش فعالیت‌های خود را سالانه به مجمع عمومی ارائه می‌کند.

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی دارای ارکان زیر است:

1- کنفرانس عمومی: کنفرانس عمومی بالاترین رکن سازمان و مرجع تصمیم‌گیرنده است که سالی یک بار در مقر سازمان در وین تشکیل جلسه می‌دهد. بنا به تقاضای هیأت حکام یا اکثریت اعضا، اجلاس‌های ویژه نیز برگزار می‌کند. کنفرانس متشکل از نمایندگان کلیه‌ی دول عضو است، هر عضو در کنفرانس دارای یک رای است و تصمیمات با اکثریت آرا اتخاذ می‌شود، اما در مورد تصمیمات مالی، تغییرات و اصلاح اساس‌نامه و ترک عضویت آرای دو سوم دول متعاقد ضروری است. طبق اساس‌نامه، کنفرانس عمومی دارای اختیارات وسیعی در زمینه‌ی خط‌مشی و امور مالی و اداری سازمان است. انتخاب اعضای هیأت حکام، بررسی گزارش سالانه‌ی این هیأت از وظایف کنفرانس است. کنفرانس بودجه‌ی پیشنهاد شده‌ی هیأت حکام و دبیر کل را مورد تصویب قرار می‌دهد. تصمیم‌گیری درباره‌ی هر گونه تغییر یا اصلاح اساس‌نامه و پذیرش عضو جدید بر عهده‌ی کنفرانس است. مسوولیت انتخاب دبیر کل آژانس به مدت 4 سال و نیز تأیید و تصویب گزارش‌های نحوه‌ی فعالیت آژانس به سازمان ملل متحد نیز از وظایف دیگر کنفرانس است.

2- هیأت حکام: اعضای هیأت حکام از دو گروه انتصابی و انتخابی تشکیل شده که در بدو تشکیل آژانس تعداد آنها بالغ بر 25 عضو بوده است.

الف) اعضای انتصابی؛ طبق مفاد اساس‌نامه، هیأت حکام 10 عضو از میان پیشرفته‌ترین دول عضو سازمان را از نظر تکنولوژی هسته‌ای در هر منطقه (45) انتخاب می‌کند که از اعضای انتصابی شورای حکام محسوب می‌شوند.

ب) اعضای انتخابی؛ کنفرانس عمومی 15 عضو انتخابی را از بین کشورهای عضو آژانس انتخاب می‌کنند که به هیأت حکام راه می‌یابند.

با اصلاحیه‌ای که کنفرانس عمومی در مورد ماده‌ی 6 اساس‌نامه به تصویب رساند و در 1973 لازم‌الاجرا شد، تعداد اعضای حکام به 34 نفر عضو افزایش یافت. ترکیب اعضای آن بدین ترتیب شد که هیأت حکام 13 عضو از میان پیشرفته‌ترین کشورهای را برای یک سال خدمت در این هیأت منصوب می‌کند. 21 عضو دیگر را نیز کنفرانس عمومی از میان دول عضو برای خدمت دو ساله در هیأت حکام انتخاب می‌کند. اعضای انتخابی هیأت حکام از مناطق زیر هستند. 5 عضو از آمریکای لاتین، 4 عضو از اروپای غربی، 3 عضو از اروپای شرقی، 4 عضو از آفریقا، 2 عضو از خاورمیانه و جنوب آسیا، 1 عضو از آسیای جنوب شرقی و پاسفیک و 1 عضو از خاور دور، به علاوه، 1 عضو از آفریقا و یا خاورمیانه و جنوب آسیا یا آسیای جنوب شرقی و پاسفیک انتخاب می‌شوند.

بار دیگر در 1984، ماده‌ی 6 اساس‌نامه اصلاح شد و تعداد کرسی‌های هیأت حکام به 35 نفر افزایش یافت. این تغییر مربوط به عضویت دولت چین در آژانس می‌شد.

نظر به پیشرفت قابل توجه در زمینه‌ی هسته‌ای این کشور نیز به عنوان عضو انتصابی در هیأت حکام حضور یافت. هیأت حکام در سال چندین بار تشکیل جلسه داده، امور محوله را زیر نظر کنفرانس عمومی انجام می‌دهد. هر یک از کشورهای عضو در هیأت حکام دارای یک رای‌اند. به جز موارد مالی که به دو سوم آرای اعضا نیاز هست، کلیه‌ی تصمیمات با اکثریت ساده انتخاب می‌شود. هیأت حکام برای انجام وظایف خود می‌تواند بر حسب ضرورت مبادرت به تشکیل کمیته‌هایی کند.

دبیرخانه: دبیرخانه آژانس بین‌المللی از تعدادی کارمند و یک دبیر کل که در رأس آن قرار دارد، تشکیل شده است. دبیر کل به بنا پیشنهاد هیأت حکام و با تأیید کنفرانس برای یک دوره چهار ساله انتخاب می‌شود. دبیر کل مسوولیت اداره امور جاری آژانس را زیر نظر هیأت بر عهده دارد و وظایفش را طبق مقرراتی که این هیأت تعیین می‌کند، انجام می‌دهد. (46) رئیس فعلی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی محمد البرادعی مصری است که دارای دکترای حقوق بین‌الملل از دانشگاه نیویورک است که تجربه دو دهه کار در این آژانس را دارد. همچنین ریاست بازرسان این آژانس در عراق بر عهده هانس بلیکس

سوئدی بوده که دارای دو درجه دکترا در حقوق بین‌الملل و روابط بین‌الملل و ضمناً سال‌ها قبل از البرادعی، عهده‌دار پست ریاست این سازمان بوده است. او به علت دقت و صداقت در بازرسی‌های خود در عراق مورد بی‌مهری آمریکا قرار گرفته و هم او بود که چندی پیش با صراحت اعلام کرد که عراق در مقابله با سربازان غربی از تسلیحات کشتار جمعی استفاده نکرده بلکه سربازان آمریکایی از اورانیوم ضعیف شده در عراق استفاده کرده‌اند.

بنابراین، سیر تاریخی حوادثی که ریشه‌های حیات آژانس را ساخته‌اند، نشان از آن دارد که آژانس برخلاف آن چیزی که ادعا می‌شود، بر بستر حوادثی بی‌طرفانه شکل نگرفته است. علاوه بر آن، زادگاه آژانس، غرب است. از این رو، نباید تردیدی در غیراصیل بودن آژانس به دل راه داد. به بیان دیگر، آمریکا کوشید، نخست با تعیین و تصویب قوانین داخلی کشورهای دیگر را از دستیابی به اطلاعات فناوری انرژی اتمی باز دارد و زمانی که به ناکامی خود در این زمینه پی برد، امتیازاتی را برای کشورهای جهان پدید آورد تا آنان صرفاً از انرژی اتمی صلح‌آمیز استفاده نمایند، اما گرایش کشورهای بر به‌کارگیری این فناوری در امور نظامی، آمریکا را بر آن داشت تا با تشویق به تأسیس یک سازمان انرژی بین‌المللی، استفاده صلح‌آمیز از فناوری هسته‌ای را سامان‌دهی کند. ولی در عمل، آمریکا مایل نیست که کشورهای جهان حتی از فناوری هسته‌ای صلح‌آمیز استفاده نمایند. (47)

پی‌نوشت‌ها:

1- (IAEA) International Atomic Energy Agency

2- در سال 1993/1372 بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به فعالیت‌های مخفیانه رژیم بعثی عراق برای تولید سلاح اتمی پی بردند، در حالی که این کشور NPT را امضا کرده بود. NPT یا non-proliferatin teaty قراردادی بین‌المللی است برای منع سلاح‌های هسته‌ای در میان کشورهای غیرهسته‌ای. این قرارداد حاصل چهار سال مذاکره سخت و مفصل در کمیته خلع سلاح و کمیته امنیتی و سیاسی مجمع عمومی سازمان ملل متحد بود که در 1968/1347 به تصویب مجمع عمومی رسید و صورت قانونی یافت. به موجب این قرارداد، هر کشور دارنده سلاح‌های هسته‌ای می‌پذیرد که سلاح‌های هسته‌ای را واگذار نکند، هیچ دولت فاقد سلاح‌های هسته‌ای را در تولید یا دستیابی به سلاح‌های هسته‌ای، یاری، تشویق یا تحریک نکند و نیز، کشورهای فاقد قدرت هسته‌ای نباید سلاح‌های هسته‌ای را دریافت کنند، یا آن را تولید نماید. در حال حاضر، از 190 کشور دنیا، 136 کشور این قرارداد یا پروتکل را امضاء کرده و از این رو، به عضویت NPT درآمده‌اند. این پروتکل شامل یک دیپاچه، 18 ماده و در 18 صفحه به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید که بر اساس آن، الف - بازرسی‌های اعلام نشده در هر زمان و مکان از کشورهای امضاءکننده لایحه الحاقی انجام می‌گیرد. ب - انجام نمونه‌برداری محیطی، ارائه اطلاعات دقیق در مورد مقدار سوخت هسته‌ای موجود در کشور، گزارش فعالیت سیکل سوخت اتمی شامل موجودی سنگ‌های اورانیوم، توریم و کنسانتره این مواد، گزارش تحقیقات انجام شده حتی بدون استفاده از مواد هسته‌ای، اعلام امکان تحقیقات، اعلام موقعیت عملیاتی، گزارش میزان تولید سالانه معادن اورانیوم و گزارش هر نوع معامله در زمینه مواد هسته‌ای ضروری است. چون پروتکل الحاقی در 1993 مطرح شد، عدد 93 برای آن معین گردید و از آنجا که قرار بود، طرف دو سال مقررات جدید ایمنی فعالیت‌های هسته‌ای اعمال شود، به آن، لایحه الحاقی 93+2 نام نهادند. فعلاً، فقط 80 کشور به صورت داوطلبانه این پروتکل الحاقی را امضاء کردند. آمریکا در 1998/1387 با تعیین حق شرط (حق تحفظ) این الحاقه را امضاء کرده است.

3- Szilard and Eugene Wigner Leo تابعیت ایالات متحده آمریکا را پذیرفته بودند. ژیلارد تولید نوترون‌ها به وسیله کنش پروهای گاما را روی بری لیوم کشف کرده بود.

4- آلبرت اینشتین، ریاضی و فیزیک‌دان آلمانی مقیم و تبعه دولت آمریکا بود که به پدر اتم و خداوند ارقام معروف است. وی در 1879/1258 در اولم آلمان به دنیا آمد.

5- فرانکلین دلانو روزولت از 1933/1312 تا 1945/1324 رئیس جمهور آمریکا بود.

6- Robert Julius Oppenheimer نقش مهمی در پژوهش‌های هسته‌ای آمریکا ایفا کرد، وی بعدها متهم شد که جاسوس شوروی است و به این سبب، از سمت‌های علمی‌اش برکنار گردید.

7- Lesile R Groves
8- Oak ridge

9- جفری ام الیوت و رابرت رجینالد، فرهنگ اصلاحات سیاسی و استراتژیک، ترجمه میرحسین رئیس‌زاده لنگرودی (تهران: انتشارت معین، 1372) ص 263.

10- هاری اس ترومن رئیس جمهور آمریکا طی سال‌های 1945/1324 تا 1953/1323 بود.
11- James F Byrnes

12- رضا موسی‌زاده، حقوق سازمان‌های بین‌المللی (تهران: پازنگ، 1375) ص 342.

13- سازمان ملل متحد، واقعیت‌های اساسی درباره سازمان ملل متحد، ترجمه قدرت‌الله معمارزاده، (تهران: کتاب‌سرا، 1374) ص 41.

14- هر گیگوات معادل 109 وات است.

15- «نیروگاه هسته‌ای، خطر کمتر و صرفه بیشتر»، جام جم (25 شهریور 1382) ص 14.

16- «سوخت هسته‌ای چیست؟» جام جم (25 شهریور 1382) ص 14.

17- Hanson W Baldwin.

- 20- بحران برلین: شوروی سابق در 1948/1327 همه راه‌های ارتباط زمینی به برلین را بست. با این اقدام، نیروهای نظامی آمریکا، فرانسه و انگلیس که در بخش‌های دیگر برلین بودند، به محاصره درآمدند. روس‌ها یک سال بعد به محاصره برلین خاتمه دادند، اما این بحران سرآغازی برای تشکیل پیمان‌های نظامی ناتو و ورشو شد.
- 21- جنگ دو کره در سال 1950 / 1329 روی داد. در این جنگ، آمریکا از کره جنوبی و شوروی سابق از کره شمالی حمایت کردند، سرانجام جنگ با مداخله سازمان ملل متحد و پس از تثبیت خط مرزی در مدار 38 درجه در 1952 / 1331 به پایان رسید.
- 22- جک. سی. پلینو و روی آلتون، فرهنگ روابط بین‌الملل، ترجمه و تحقیق حسن پستا (تهران: فرهنگ معاصر، 1375) ص 284.
- 23- برای اطلاعات بیشتر درباره تخلفات جنگ‌های هسته‌ای رجوع کنید به:
الف - کی. جی. هالستی، مبانی تحلیل سیاست بین‌الملل، ترجمه بهرام مستقیمی و مسعود طارم‌سری (تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، 1373) ص 476.
ب - مسعود نقره‌کار، نگرشی بر علل و پیامدهای جنگ هسته‌ای (تهران، زر، 1362) ص 36.
ج - مرتضی شیرودی، مسائل نظامی و استراتژیکی معاصر (تهران: بسیج، 1381) ص 57.
- 24- کلود آلبر کلیبار، سازمان‌های بین‌المللی از آغاز تا امروز، ترجمه و تحقیق هدایت‌الله فلسفی (تهران: نشر فاخته، 1371) ص 52.
- 25- Bernard Baruch - متوفای 1965/1344 - کارشناس مالی و سیاستمدار آمریکایی بود که به عنوان مشاور و بدون دریافت حقوق به روسای آمریکا از ویلسون تا آیزنهاور خدمت کرد، ترومن در 1946/1325 وی را به سمت نماینده آمریکا در کمیسیون انرژی اتمی سازمان ملل متحد منصوب کرد. وی هنگام ارائه این طرح نیز، نماینده رسمی آمریکا در کمیسیون فوق بود.
- 26- Acheson and Lilineat دو تن از سیاستمداران آمریکایی بودند.
- 27- باروک این پیشنهاد را به عنوان نماینده آمریکا در این کمیسیون مطرح کرد.
- 28- Commission United Nations Atomic Energy.
- 29- الیوت و رجینالد، همان، ص 373، پلینو و آلتون، همان، ص 287.
- 30- Jose ph Krutzel.
- 31- کلود آلبر کلیبار، نهادهای روابط بین‌المللی، ترجمه هدایت‌الله فلسفی (تهران: نشر نو، 1368)، ص 122.
- 32- جعفر نیاکی، حقوق سازمان‌های بین‌المللی، ج 1، (تهران: انتشارات دانشگاه ملی ایران، بی‌تا)، ص 51.
- 33- Commission For Conventional Armaments
- 34- Disarmament Commission United Nation
- 35- Five Power Sub – Committee
- 36- منوچهر گنجی، سازمان ملل متحد در تئوری و عمل (تهران: شرکت کتاب‌های جیبی، 1353) ص 45.
- 45- الیوت و رجینالد، همان، ص 339.
- 37- Price – anderson
- 38- Mc Mahon
- 39- اداره اطلاعات سازمان ملل متحد، راهنمای سازمان ملل متحد، ترجمه منصور فراسیون (تهران: وزارت علوم و آموزش عالی، 1354) ص 13.
- 40- (European Community (Ec
- 41- (Non – Proliferation Treaty (NPT
- 42- ای. اف. ک. ارگانسکی، سیاست جهان، ترجمه حسین فرهودی (تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، 1355)، ص 551.
- 43- شناسنامه سازمان‌های بین‌المللی (تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، 1362)، ص 99.
- 44- نسرین مصفا، راهنمای سازمان ملل متحد، ج 2، (تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، 1374)، ص 374.
- 45- هانس جی. مورگنتا، سیاست میان ملت‌ها، ترجمه حمیرا مشیرزاده، (تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، 1374) ص 759.
- 46- آلبرشت وبر، سازمان‌های بین‌المللی، ترجمه طهماسب محتشم دولت‌شاهی، (تهران: فرزندگان، 1371) ص 56.
- 47- وی. دی. باوت، حقوق نهادهای بین‌المللی، ترجمه هومن اعرابی (تهران: انتشارات اطلاعات، 1373) ص 143.

فرانسه 75 درصد نیروی برق خود را از انرژی اتمی تامین می‌کند
خبرگزاری فارس: فرانسه که یکی از کشورهای پیشنهاد کننده پیش‌نویس قطعنامه در مورد ایران به شورای حکام است، خود 75 درصد نیروی برق خود را از انرژی اتمی تامین می‌کند.

به گزارش سایت اینترنتی «world nuclear»، فرانسه دارای 59 رآکتور هسته‌ای با ظرفیت تولید 63 گیگاوات الکتریسیته است که سالانه 400 میلیارد کیلووات‌ساعت برق تولید می‌کند.
این کشور بزرگترین صادرکننده الکتریسیته در جهان است و از این راه 2/6 میلیارد یورو در سال درآمد دارد.

وضعیت کنونی هسته‌ای فرانسه پس از شوک نفتی و تصمیم این کشور در سال 1974 برای افزایش سریع ظرفیت تولید برق از طریق انرژی هسته‌ای به وجود آمد.

بر اساس تصمیم سال 1974 فرانسه، این کشور اکنون در مورد انرژی برق به خودکفایی رسیده و ارزانه‌ترین برق در اروپا را به مردم خود ارائه می‌دهد.

این در حالی است که این کشور در پیش‌نویس قطعنامه در مورد ایران که قرار است 25 خرداد به شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ارائه شود، از تهران انتقاد کرده و حق ایران برای استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای را نادیده گرفته است.

آلمان يك سوم برق خود را از انرژی هسته‌ای تامین می‌کند

خبرگزاری فارس: آلمان يك سوم برق خود را از انرژی هسته‌ای و با استفاده از 18 رآکتور تامین می‌کند.
به گزارش سایت اینترنتی «world nuclear»، بسیاری از این واحدها بزرگ و با ظرفیت کلی 20643 مگاوات هستند و آخرین رآکتور ساخته شده در این کشور در سال 1989 به يك رآکتور تجاری تبدیل شد. شش واحد از این رآکتورها، رآکتورهای آب جوش (BWR) و 12 واحد از آنها رآکتورهای آب تحت فشار (PWR) هستند.

همه این رآکتورها توسط شرکت زیمنس ساخته شده‌اند.

دولت ائتلافی آلمان که پس از انتخابات فدرالی سال 1998 روی کار آمد حذف انرژی هسته‌ای را یکی از سیاستهای خود اعلام کرد اما بر اساس توافق به عمل آمده در اواسط سال 2000 تصویب شد که عمر عملیاتی نیروگاههای هسته‌ای این کشور 32 سال باشد و بسته شدن فوری آنها در دستور کار نیست.

انگلیس 22 درصد برق خود را از انرژی هسته‌ای تامین می‌کند

خبرگزاری فارس: انگلیس که یکی از سه کشور اروپایی عضو شورای حکام آژانس و منتقد برنامه هسته‌ای ایران در پیش‌نویس قطعنامه به این شورا است، 22 درصد برق خود را از انرژی اتمی تامین می‌کند.

به گزارش سایت اینترنتی «world nuclear»، انگلیس با دارا بودن 27 رآکتور تولید برق، بهره‌برداري از اولین رآکتور تولید برق تجاری خود را در سال 1956 آغاز کرد.

این کشور دارای تاسیسات چرخه سوخت کامل از جمله نیروگاههای بزرگ فرآوری است.

در سال 2002 نیروگاههای هسته‌ای انگلیس 22 درصد برق این کشور را تامین می‌کردند و اکنون این کشور دارای 27 رآکتور است که توان تولید 12048 مگاوات برق را دارند.

انگلیس یکی از سه کشور اروپایی به همراه فرانسه و آلمان است که وزیر خارجه آن به ایران سفر و با امضای بیانیه تهران توافق کرد که برای استفاده صلح‌آمیز تهران از انرژی هسته‌ای کمک کند.